

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Yardımcısı Yenigün Hatay'da depremzedeleri ziyaret etti

✓ Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Yardımcısı Leman Yenigün, 6 Şubat'taki Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen Hatay'da konteyner kent ziyaretinde bulundu.

HATAY (AA)-Çeşitli temaslarda bulunmak üzere kente gelen Yenigün, Hatay Gecici Yaşam Alanı bölgesindeki **İstanbul Sanay Odası (ISO)** Konteyner Kenti'ni ziyaret etti, depremzedelerle bir araya geldi.

Depremzedelerin sorunlarını dinleyen Yenigün, problemlerin çözümü noktasında gerekli çalışmaların yapılacağını söyledi.

Daha sonra Bekir Apaydın Sosyal Market'i ni ziyaret eden Yenigün, depremin ilk anından itibaren afet bölgelerinde çalışmaları sürdürdüklerini kaydetti.

Bakan Yenigün, şunları dile getirdi:

"Depremzedelerimizin ihtiyaçları zamanla göre değişiklik gösterebiliyor. Önce çadır ve yemek derken şimdi de daha çok sosyal ihtiyaçlar talep ediliyor. Biz bu doğrultuda afet acil sosyal yardım birimimiz tarafından kurulan sosyal marketlerde hizmetler veriyoruz. Bunun yanı sıra depremzedelerimize sosyal psikolojik destekte bulunuyor, kadın ve çocuklarınımıza yönelik özel organizasyonlar gerçekleştiriyoruz. 'Bunlar yeterli mi?' diye kendimizi sorgulayarak daha fazla olması için de çaba gösteriyoruz. Ankara'da bu konuda çalışmalarımızı sürdürüyoruz fakat sahanın da sesi olmak için burada afetzedede vatandaşlarımızla bir araya geldik, onlarla dertleşiyoruz."

Depremzedelerin sosyal marketler yardımıyla normal hayatı almalarının kolaylaştırıldığını be-

lerten Yenigün, "Sosyal marketlerimize alışverişe gelen depremzedelerimiz puanlama sistemi üzerinden alışverişlerini yapıyor. Konteyner kentlere yerlesimin ardından kendi yemeklerini yapan depremzedelerimize buradan alışveriş imkanı sağlıyoruz. Depremzedelerimiz buraya gelerek puanları çerçevesinde yiyecekten giyeceğe kadar gönüllerinden geçen alışverişleri yapabiliyor"

İŞTE 150 BİN METAL İŞÇİSİNİN GERÇEĞİ

25 saat kendine 200 saat patrona

SÖMÜRÜ YÜZDE 500'DEN 800'E ÇIKTI

MESS kapsamındaki fabrikalarda kıdemli 10 yıla kadar olan pek çok işçinin saat ücreti asgari ücretin yüzde 8 fazlası, 2010 yılında bir işçinin ortalama ücreti asgari ücretin yüzde 91 üze- rindeydi. Makas korunsayıdı işçilerin şu anki ücreti yüzde 62.8 daha fazla olacaktı. MESS'e bağlı 14 büyük şirketin sömürü oranı 15 yılda yüzde 500'den yüzde 800'e çıktı.

METAL İŞÇİSİ EN BAŞTA EK ZAM İSTİYOR

ÜCRETLERİ eriyen metal işçilerinin MESS sözleşmesi sürecinde üç ana talebi var. Sözleşme öncesi yüzde 40 ek zam isteyen işçiler, TİS'te en az yüzde 100 zam ve asgari ücretteki her artış oranının ücretlerine yansıtılmasını talep ediyor. (HABER MERKEZİ)

YÜZDE 200 ZAM BİLE KURTARMIYOR

2007 yılında bir metal işçi ayda 37.5 saat kendisi için, 187.5 saat patron için çalışırken, 2022 yılında ayda 25 saat kendine 200 saat patrona çalıştı. Bugün işçilerin ücretlerine yüzde 200 zam yapılsa bile işçinin eline gelecek net ücret ortalama 29 bin lira olacak. Bu da Türk-İş'in açıkladığı 37 bin 974 liralık yoksulluk sınırının 8 bin 974 lira altında. s.6-7

METALDE İŞÇİ SÖMÜRÜS yüzde 500'den yüzde 800

MESS Grup sözleşmesinde süreç başlıdı. Veriler metalde sömürünün katlandığını ortaya koyuyor.

Uğur ZENGİN

Türkiye'nin en büyük patron örgütü Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) ile Türk-İş'e bağlı Türk Metal, DISK'e bağlı Birleşik Metal-İş ve Hak-İş'e bağlı Özçelik İş Sendikaları arasında sürdürdüğü olan grup topu iş sözleşmesi şirketin fabrikaları başlıdı.

Sözleşme, 150 binden fazla metal işçisi ve onlarla ailelerini doğrudan, başta sendikal işçiler olmak üzere işçi sınıfının bütün kesimlerini dolaylı olarak etkiliyor. Türkiye işçi sınıfı için bu denli önem arz eden ve önceliği önem "Yüzyle sözleşmesi" olarak lans edilen MESS Grup Toplu İş Sözleşmesine bağlı olarak çalışan on binlerce işçi, aşağı ücrette yakalandı.

Bir yandan metal sektöründen bir yanından olasınlığı kârkınlık ve üretim artışı yaşanırken, 2010 yılında ortalamada bir işçinin ikramiye harcı ücreti aşırı ücretin yüzde 91'inden ikinci bugün itibarıyla aşırı ücretin yalnızca yüzde 18'inden.

MESS Grup Toplu İş Sözleşmesi 2023-2025 dönemini ele alacağına bu düzde artan kârkınlık ve emek sömürüsü, ücret-kâr ilişkisini somut verillerle ortaya koymaya çalıştık. Sömürünün boyutlarını somut verillerle ortaya koymaya çalıştığımızda ayrıca, sözleşmelerin öncesi kritik bir soruya orta atık: "İşçilerin ücretleri 2022 yılında tam 3 kat (yüzde 200) artışından ne olurdu?"

SÖMÜRÜ NEREDEN NEREYE...

Gazetemizden Hilal Tok'a konusun bir işi, "Yüzde 300 talep halay geliyor. Sosyular, buradan dışarı çıkmak isteyen işçi, Sanyor, ki buradan başka hayat yok. İşçi, sancılı gidişini bekliyor sanki. Uyannamak isteyen, 'Burana gidiç, sahibi bizi' gözüyle bakıyor. Bir kahraman gelmiş kurtarısını dize bekliyorlar" diyorud.

Bir hésap yapalım.

Grup toplu iş sözleşmesi kapsamlı olarak işyerlerinde çalışan işçilerin 2022 yılında allığı (12 aylık ortalama) brüt saat ücreti 34 tane 27 kuruştur. Saat ücreti 300 bin carparak ikramiye dahil brüt ücretle ulaşım: 10 bin 281 lira.

Buna yüzde 22.50 olan işveren payını (Brüt ücretle ek olarak yansıtlanan SGK ve vergi payları) da ekleyelim: 12 bin 594 lira.

İkramiye dahil brüt maaş ve işveren payı toplamı şirket brüt kârlarına oranlayıp ve ücretinde yaratılan değerin işçiler ve sermaye arasında nasıl payı edildiği bulalım. Oran yüzde 1 ise, sömürü oran yüzde 100'dür. Yani işçilerin ücreti 2 birimde degerin 1 birimi işçiler arasında paylaşılır, 1 birimi ise patrona kalmıştır. (Tablo 1, yukarıda)

Hazırladığımız tablo, sömürüyü açık biçimde ifade etse de, bu tabloyu çeşitli sekilde okuyalım:

- Arçelik'te sömürü oranı yüzde 722, Sarkuyan'da ise yüzde 895'dir. Sömürü oran her şirket için ayrı ayrı görülebilir.
- Arçelik'te patronun bir yıllık kâr, işçilerin 7.22 yıllık ücretini ödemeye teşvik ederken, Sarkuyan'da bu şire 895 yıldır.
- Arçelik'te bir işçi calısim süresinin 1 saatini kendi ücreti karşılığı, 7.22 saatini ise patronu ücretcisiz çalışmaktadır. Yani bir ayda 225 saat çalışan bir işçi, 225 saatin 197.6 saatini patron için karlılıkla çalışarak geçirmektedir. İşçinin ücretinden aldığı pay ise sadece 27.74 saatte tekabül etmektedir.
- MESS Grup Toplu İş sözleşmesinde bulutun ve ele alındığını 14 şirketin sömürü oranı yüzde 796'dır!

GEÇMİŞTE GİDELİM KATMERLENEN SÖMÜRÜYÜ GÖRELİM

Söz konusu veriler, her şirket için ayrı ayrı hesaplanabilen, günümüzdeki oranlar bütünüyle. Ancak bu bunu yeterince etmemeyen ve tam 15 yıl öncesine gidiyor. Yıl 2007... Birleşik Metal-İş tarafından aynı dönemde hazırlanan sonraki oranları ile aynı şirketler için geceler 2022 yılı sömürü oranlarını kıyaslayalım.

Çarpıcı gerçek karşımıza: Sömürü 15 yılda yüzde 500'den, yüzde 800'e yükseliş!

• 1 saat kendine, 5 saat patrona çatış-

2022 YILI BOSA İSTANBUL BİLANÇOLARINA GÖRE (TL)

SİRKET	BRÜT KÂR (K) (Türk Lirası)	YILLIK ÜRET (Ü) (*AU*12)	SÖMÜRÜ ORANI (K/Ü)	İŞÇİ Sayısı (Ç)	AYLIK ÜCRET BRÜT (AÜ)
Arçelik	11.377.000.000	1.574.602.632	7.22	10.418	12.594
Ford	23.940.000.000	3.160.237.609	757	20.911	12.594
Tofas	12.38.055.000	926.263.592	13.2	6.129	12.594
Otokar	3.043.924.000	368.299.936	8.26	2.457	12.594
Prşyanın	869.554.826	90.374.544	9.51	598	12.594
BSH	1.966.995.461	976.266.880	2.00	8.660	12.594
Ege Endüstri	889.738.808	87.005.368	10.23	581	12.594
İSÜZU	1.423.000.000	875.035.112	16.26	578	12.594
BOSCH Fren	116.973.433	18.355.360	6.45	120	12.594
Türk Traktör	4.365.890.000	4.353.392.768	10.02	2.881	12.594
KARSAN	850.461.000	27.322.064	3.91	1458	12.594
İzmir Demir Ç.	3.638.774.258	170.321.256	21.36	1.127	12.594
Celik Halat	182.486.505	68.460.984	2.66	453	12.594
Sarkuyan	1.948.000.000	184.073.904	8.95	1.218	12.594
TOPLAM	66.621.863.284	8.365.085.928	7.96		

SİRKET	2022 YILI SÖMÜRÜ ORANI	2007 YILI SÖMÜRÜ ORANLARI
Arçelik	722	6.4
Ford	757	6.1
Tofas	13.2	1.5
Otokar	8.26	4.9
Prşyanın	9.51	12.1
BSH	2.00	2.73
Ege Endüstri	10.23	1.7
İSÜZU	16.26	6.1
BOSCH Fren	6.45	2.9
Türk Traktör	10.02	4.7
KARSAN	3.91	1.4
İzmir Demir Ç.	21.36	1.1
Celik Halat	2.66	2.8
TOPLAM	7.96	5.03

Metal işçileri 2007 yılında aylık 225 çalışma saatinin 187.5'inde patrona karşıiksız çalışmırken, 2022 yılında 200 saat çıktı. Ayrıca, baz alduğumuz şirketlerin bir yıllık kâr ortalaması, işçilerin 8 yıllık ücretini ödemeye yetiyor.

dişimizde brüt ücret 37 bin 782 liraya yükseldi. Attdığımız işçi giderlerini şirketlerin brüt kârmından düşülmüş ve sonucu birlikte bakalım (Tablo 2, aşağıda):

Sonuç: Zamla birlikte 3 kat artan ücretler, 49.3 milyar liralık brüt kâr ve

yüzde 232 sömürü oranı, Türknesi teknelerfahalam:

• Patronun bir yıllık kâr, işçilerin üçte 1 kat artımı olmasına rağmen 2.32 yıllık ücretini ödemeye yeter.

• Patronlar bir işçi çalışma süresinin 1 saatini kendi ücreti karşılığı, 2.32 saatini ise patrona bedava çalışmaların.

• Sömürü oranı yüzde 232'ye düşürlümenek dahi 49.4 milyar liralık devasa kâr şirketlerin kasasını girmektedir.

Peki daha önemli yüze 200 zam işçileri kurtarmaya yetiyor mu? Buğum, MESS iyesi işyerlerinde ortalamala ücret alan bir yüze 200 zam alındıgın varışmasın. Brüt saat ücreti ortalamala 69 liradan yaklaşık 210 liraya yükselsecektir. Aylık brüt ücret 47 bin 250 liraya çıkacak, eline geçecek net aylık ücret ise ortalamala 29 bin 232 liraya yüksesecektir. Bu ücret dahi Türk-İş'in açıkladığı 37 bin 974 lira olan yoksulluk sınırının 8 bin 974 lira altındadır. MESS'in uyguladığı düşük ücret üreticileri oylesine ağır kâr, işçilerin halâ etmediği zam oranı elde edilse dahi, işçiler yoksulluk sınırının altında erişemiyor.

Reel sektörün gerçekleri de, 'ücret zamlarına dayanamayacak şirketler', 'Ücretlerin enfasyonu pompa olacağı iddiası' bir kenara durus, işçilerin hayale ettiği emekten imtina ettiği bir ücret zamının fazlasını biki kendi ellerimizde verelim. İşçi, 'Yüzde 300 talep halay gelir' diyordu, biki işki 1000 lira zam verelim, işçiler 2022 yılı ücretlerini tam 3 kat artıralım.

İşçilerin 2022 yılı saat ücretini 102.81 liraya çıkaralım. İşveren payını da ekle-

İşçiler 3 kat daha fazla ücretre çalışsaydı, sömürü oranı yüzde 232'e düşmüş olacaktı. İşçiler bugün yüzde 200 zam almış olsa, ortalama net ücret ise yoksulluk sınırının altında kalyor.

* Hesaplama ve tablolar BIST verilerinden yararlanarak tarafımızca hazırlanmıştır.

MESS SÖZLEŞME SÜRECİ BAŞLADI

SADECE 150 bin üzerinde metal işçisi dolgulanlığında iş sözleşmeleri süreci başlıyor. İşçilerin MESS grub sözleşmesinden beklenen çok büyük sömürme oranının öne sürülmektedir. Geçtiğimiz sözleşmeler döneminde işte metal işçisi, Türkiye'nin yeniden en kâr sanayi kolu olurken, üretim ve satışlarında rekor kırıldı. Otomotiv pazarı 2023 yılında 7 yılda yüzde 63 büydü. Reel ücretler ise dramatik biçimde aşağı yürüdü hareket etti.

İllustrasyon: Freepik

Ü KATLANDI 'e tırmadı!

ASGARI ÜCRET-MESS ORTALAMA ÜCRET FARKI YÜZDE 91'DEN YÜZDE 18'E GERİLEDİ

ORTALAMA ücret alan bir metal işçisinin ücreti, asgari ücretle karşılaştırıldığında metal işçisinin ücretinin asgari ücret karşısında sürekli gerilediği ortaya çıkmıştır. 31 Ağustos 2010 yılında ortalama bir işçinin ikramiye hariç ücreti

asgari ücretin yüzde 91 üzerinde iken, bugün itibarıyla asgari ücretin yalnızca yüzde 18 üzerinde.

Eğer 2010'daki asgari ücret-MESS sözleşmesi ortalaması makasını koruyanı dahi, işçilerin brüt saat ücreti bugün 113,85 lira olacaktı. Bu da işçilerin ücretlerinin yüzde 62,8 daha yüksek olduğu anlamına gelir.

YENİ İŞÇİ ÜCRETİ, ASGARI ÜCRET'TEN SADECE YÜZDE 8 FAZLA

MESS Toplu İş Sözleşmesinin uygulandığı bir fabrikada işe giren işçi asgari ücretten yalnızca yüzde 8'de fazla ücret alıyor. 2023'in ilk yarısında geçerli olacak asgari ücret brut 13 bin 474 lira, net 11 bin 402 lira olarak açıklandı. Asgari ücreti bir işçinin saat ücreti brut 59,62 lira olurken, MESS grub sözleşmesi kapsamında olan iş yerlerinde ise temmuz ayı itibarıyla işe giren işçilerin ücreti asgari ücretten sadece yüzde 8 fazlasına denk geliyor. Toplu sözleşmede belirtilen 'asgari ücretin yüzde 8 fazlası' uygulanmasına göre temmuz ayı itibarıyla işe giren işçilerin bir metaller işçisi saat ücreti brut 64,38 lira olurken, metal fabrikalarında idemri 10 yıldan kadar olan pek çok işçinin saat ücreti bu rakamın altında kaldı. Bu durumda işçilerin saat ücretlerini brut 64,38 lira seviyesine çekti.

Fotoğraf: AA

RAKAMLAR 'İŞÇİLER EZİLDİ' DİYOR

TÜRKİYE YÜZDE 11, SANAYİ YÜZDE 16,6 Büyüdü

- Türkiye ekonomisinin yüzde 11 büyüğü 2021 yılında, **sanayi** yüzde 16,6 oranında büydü.

NET SATIŞLAR

2 TRİLYON LIRAYI AŞTI

- Türkiye'nin en büyük 500 **sanayi** kuruluşu üretimiňden satışlarını 2021'de yüzde 73,8 artıracak 2 trilyon lira barajını geçti.

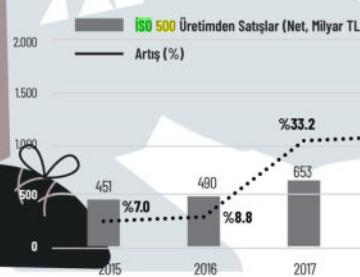
2 TRİLYONLUK SATIŞIN YARISI 50 ŞİRKETTEN

- 2021'de geçen 2 trilyon liralık üretimiňden satış payının yarısının en büyük 50 şirket kapısı, 50 şirket 2 trilyon liralık satışın 1 trilyon 30 milyar liralık bölümünü gerçekleştirdi.

- En büyük 50 şirket 2021'de ihracatını yüzde 34 artırarak 85,8 milyar doları geçti.

FAALİYET KĀRİ BİR YILDA YÜZDE 139 ARTTI

- En büyük 500 şirketi 2021'de faaliyet kārı yüzde 139 oranında artıracak 143 milyar liranın 342 milyar liraya

POLİTİKALAR PATRONLARA KAZANDIRDI, ÜCRET-DİŞİ GELİRLERİN PAYI HER YIL ARTTI

TÜRKİYE İstatistik Kurumu tarafından yayımlanan Tüketiciler Fiyat Endeksi sayısının 2015 sonrası 12 aylık ortalamaları (yüzde değişimler ola- rak) ile sürdürülüyor. İkinci sü- tun, ücret-disi gelirlerin ne milyonlarca kişiye payı (yüzdeler olarak) içeri- yor. Buna göre ücretli işçilerin ekono- nomiden aldığı pay yıldan yıla azalır-ken, 2019 yılının ardından ücret disi gelirlerin ekonomiden aldığı payın artışı ivmesi artıyor.

TÜKETİCİ ENFLASYONU, (Yılın Ortalaması)	Brüt Artık (Net Hasası)
2016	8,5
2017	11,9
2018	20,3
2019	11,8
2020	14,6
2021	36,1
2022	64,3

Veri: TÜİK

MERKEZİN YIL SONU ENFLASYON TAHMINİ YÜZDE 58

TÜRKİYE Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) bu yıl sonu için enflasyon tahminini yüzde 22,3'ten yüzde 58'e, 2024 için yüzde 8,8'den yüzde 33'e yükseltti. 2025 yıl sonu tahminini ise yüzde 15 olarak belirledi.

Veri: İstanbul Sanayi Odası
Grafik: Evrensel